

Covid-19 Salgın Sürecinin Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Davranışlarına Yansımalarıyla İlgili Öğretmen Görüşleri¹

DOI 10.5281/zenodo.6302697

Fatih İncetas², Özlem Kaf³

Öz

Bu çalışma, Covid-19 salgın sürecinin öğrencilerin akademik başarıları ve sosyal davranışlarına yansımalarına ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Katılımcılar Adana ili, Pozantı ilçesi sınırları içerisinde bulunan ilkokul öğretmenleri olarak belirlenmiştir. 20 öğretmen (12 kadın ve 8 erkek) çalışmaya katılmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada temel veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma verilerinin çözümlenme aşamasında içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, salgın döneminde uzaktan eğitimin öğrencilerin hem akademik başarıları hem de sosyal davranışlarının gelişiminde olumlu ve olumsuz etkilerinin olduğu ve bu yönde öğretmenlerin çeşitli önlemler aldıkları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akademik başarı, sosyal davranış, uzaktan eğitim, öğretmen görüşleri.

¹Bu çalışma, yazarın tezsiz yüksek lisans kapsamında yer alan proje ödevinden üretilmiştir.

²Okul Müdürü, Pozantı Atatürk İlkokulu, incetas@gmail.com

³Doçent Dr., Çukurova Üniversitesi, ozlemkaf@cu.edu.tr

Teachers' Views on the Reflections of the Covid-19 Epidemic Process on Students' Academic and Social Behaviors

Abstract

This study was conducted to determine the views of teachers on the reflections of the Covid-19 epidemic process on students' academic achievement and social behavior. Participants were determined as primary school teachers located with in the borders of Pozantı district of Adana province. 20 teachers (12 women and 8 men) participated in the study. In the study, in which the qualitative research method was used, a semi-structured interview form was used as the basic data collection tool. Content analysis method was used in the analysis of the research data. According to the results of the research, it was determined that distance education had positive and negative effects on the development of both the academic success and social behaviors of the students during the epidemic period, and the teachers took various precautions in this direction.

Keywords: *Academic achievement, social behavior, distance education, teacher opinions.*

Giriş

Bulaşıcı hastalıklar tarih boyunca insanlığı ve sosyal hayatı tehdit etmiştir. Doğal afetler ve savaşların aksine belli bölgede değil de tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Örnek verecek olursak, veba salgınları gibi toplu ölümlere yol açan salgınlar insanlar üzerinde çarpıcı etkilere yol açmıştır. Çin'in Wuhan kentinde 2019 Aralık ayında solunum yolu hastalığı olarak ortaya çıkan, 2020 Mart ayından sonra da Avrupa'yı etkileyen ve 11 Mart'ta Türkiye'de ilk vakanın ortaya çıkması ile yaşamımıza giren Covid-19 hızlı yayılmasıyla salgın olarak isimlendirilmiştir. Devletin aldığı önlemlerle üniversiteler ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullar alınan kararlarla belli sürelerle kapatılmıştır (Tarlakazan ve Tarlakazan, 2021).

Dünyada ve ülkemizde etkili olan Covid-19 salgını sosyokültürel, ekonomik ve eğitim alanlarında pek çok değişikliğe neden olmuştur (Çakın ve Külekçi-Akyavuz, 2021). Covid-19 salgınının bu alanlarda birçok olumsuz sonuçları ortaya çıkmıştır. Birleşmiş Milletler (2020) dünyada öğrencilerin %91'inden fazlasının okulların kapatılmasından etkilendiğini belirtmiştir. Covid-19 salgın süreci eğitim sürecini de olumsuz olarak etkilemiş, uzaktan eğitim metodunun yoğun olarak kullanılmasına neden olmuştur. Bu öğretim yöntemleri kullanılırken uzaktan eğitim araçları daha çok ön planda olmuştur (Metin, Gürbey ve Çevik, 2021). Ancak alınan tüm önlemlere rağmen Covid-19 salgın sürecinde öğrenciler sosyal bir ortam olan okuldan ve sınıflarından uzak kalmış, davranışsal ve akademik beceri olarak farklı tutumlar göstermişlerdir.

Eğitimde ortaya çıkan olumsuz durumlar öğrencilerin etkilenmesine bağlı olarak uzun bir süre etkili olmakta ve öğrencilerde özgüven ve motivasyon eksikliği gibi olumsuz durumlara neden olmaktadır (Akmansoy, 2012: 60). Günümüzde genel olarak şikâyet edilen, tartışılan olumsuz öğrenci davranışları gözlenmektedir. Okullar öğrenciye düzenli ve kurallı bir hayat tarzı sunmaktadır. Yaşanan salgın sürecinden dolayı uzun süre evde kalan öğrenciler bu kurallı ve düzenli hayat tarzını kaybetmektedir. Salgın sürecinde öğrenciler istedikleri saatte uyuyup istedikleri saatte kalktığı, uzun süreler ekran başında oyunlar oynadıkları düşünülmektedir. Bu nedenle öğrencilerin düzenli ders çalışma ve düzenli beslenme saatlerinin değiştiği görülmektedir. Uzun

bir süre bu şekilde hayat süren öğrenciler yüz yüze eğitimin başlamasıyla tekrar düzenli ve kuralı yaşam sunan okulda kendilerini kısıtlanmış hissetmektedirler (Tarlakazan ve Tarlakazan, 2021). Bu yönüyle öğrencilerin sosyal davranışlarında ve akademik başarılarında değişimin söz konusu olduğu söylenebilir.

Akademik başarının öğrenme hızı, zeka gibi zihinsel unsurlarla, benlik saygısı, özyeterlik, güdülenme ve ders çalışma alışkanlıkları gibi duyuşsal faktörlerle, anne-baba tutumu, ailenin sosyo-ekonomik durumu, okul yöneticileri ile öğretmenlerin yeterliliği ve tutumu gibi çevresel faktörlerle ilişkili olduğu farklı araştırmalarla ortaya konmuştur (Sarier, 2016; Yukay-Yüksel, 2009). Sarier (2016) tarafından yapılan bir çalışmada, akademik performansın, öğrenci, okul ve aile olmak üzere bazı etmenlerden etkilendiği belirlenmiştir. Bu bağlamda akademik başarıyı etkileyen öğrenciden kaynaklı etmenler, benlik saygısı, özyeterlik, güdülenme ve ders çalışma alışkanlığı olduğu ifade edilmiştir. Akademik başarıyı etkileyen değişkenler göz önüne alındığında Akkök'ün (1996,1) vurguladığı üzere, eğitimin amacının öğrencilerin akademik becerilerinin gelişmesine yardımcı olmak kadar kişisel ve sosyal çevreye uyumları için gerekli becerileri geliştirmenin önemini gözden kaçırmamak gerekir. Diğer bir deyişle öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmek için sınıf ve okul ortamlarının uygun fırsatları hazırlayan ortamlar olduğunu unutmamak gerekir.

İçinde bulunulan sosyal ortama uygun davranma yeteneği olarak tanımlanan sosyal beceriler, “doyum verici kişilerarası ilişkilerin kurulmasında ve sosyal amaçların gerçekleştirilmesinde çok önemli rol oynamaktadır” (Sorias,1986,25). Sosyal beceriler; sosyal yeterlik ve olumsuz sosyal davranışlar olarak ikiye ayrılır. Bunun yanında, öğrencilerin okula başlamasıyla beraber öğretmenleri ve arkadaşlarıyla kuracakları ilişkilere yönelik sosyal uyum da sosyal beceriler olarak adlandırılır. Öğretmenleriyle ilgili sosyal uyum, öğretmenlerin öğrencilerinden okulun kurallarını takip etmeleri ve uymaları ile ilgili davranışlar geliştirme beklentisiyle ilgilidir. Akranlarıyla ilgili sosyal uyum, serbest zamanlarda ve teneffüslerde uygun sosyal davranış geliştirmeye yönelik dinamik güçlerle ilgilidir (Yukay-Yüksel, 2009).

Salgın sürecinde zorunlu olarak uygulamaya konulan uzaktan eğitim sonrası öğrenciler 2021-2022 eğitim öğretim yılının başlamasıyla yüz yüze eğitime geçmiştir. Uzaktan eğitim süreci sonunda okula başlayan öğrencilerin akademik ve sosyal davranışlarına ilişkin öğretmen

görüşlerinin incelenmesi araştırmaya değer bir konu olarak düşünülmüş ve araştırmanın problem cümlesi şu şekli ifade edilmiştir: “Covid-19 salgın sürecinin öğrencilerin akademik başarıları ve sosyal davranışlarına yansımalarıyla ilgili öğretmen görüşleri nelerdir?”

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, Covid-19 salgın sürecinin öğrencilerin akademik başarıları ve sosyal davranışlarına yansımalarına ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemektir.

Bu genel amaç doğrultusunda araştırmanın alt amaçları aşağıdaki gibidir:

1. Uzaktan eğitim kavramına yönelik öğretmen görüşleri nasıldır?
2. Uzaktan eğitimin etkilerine yönelik öğretmen görüşleri nasıldır?
3. Uzaktan eğitimin öğrencilerin akademik başarılarına yansımaları yönelik öğretmen görüşleri nasıldır?
4. Salgın döneminde uzaktan eğitimin öğrencilerin sosyal beceri/davranış gelişimine yönelik öğretmen görüşleri nasıldır?
5. Salgın döneminde uzaktan eğitim öğrencilerin akademik başarı ve sosyal davranışları arasındaki ilişkiye yönelik öğretmen görüşleri nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma sınıf öğretmenlerinin covid-19 salgın sürecinin öğrencilerin akademik başarı ve sosyal davranışlarına yansımalarıyla ilgili görüşlerini belirlemek üzere nitel araştırma deseninde yürütülmüştür. Nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Nitel araştırmaların amacı, bireylerin yaşantısını nasıl anlamlandırdıkları ile ilgili bir anlayış geliştirmek ve bu sürecin ana hatlarını belirleyerek bireylerin deneyimlerini nasıl yorumladıklarını anlatmaktır (Merriam, 2018:14). Nitel araştırma desenleri arasında yer alan olgubilim deseni, bireylerin kendi bakış açılarına göre algı ve deneyimleri ön plana çıkarmayı hedeflemektedir (Ersoy, 2016). Bu çalışmada da dünyada etkisi süren Covid-19 salgınının eğitim sistemine etkilerini bu süreci deneyimleyen öğretmenlerin görüşleri

doğrultusunda incelemek hedeflendiğinden olgubilim deseni kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu ilkokulda görev yapmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi araştırmaya hız ve pratik kazandırmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmaya Adana ilinin Pozantı ilçesinde görev yapan gönüllülük esasına dayalı toplamda 20 öğretmen katılmıştır. Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Sınıf Öğretmenlerine Ait Demografik Bilgiler

Kodlar	Cinsiyet	Sınıf Düzeyi	Kıdem Yılı
SÖ1	Kadın	4	13
SÖ2	Kadın	1	24
SÖ3	Kadın	3	16
SÖ4	Erkek	3	11
SÖ5	Erkek	2	8
SÖ6	Erkek	1	25
SÖ7	Erkek	1	8
SÖ8	Erkek	1	27
SÖ9	Kadın	3	8
SÖ10	Erkek	4	10
SÖ11	Kadın	4	12
SÖ12	Kadın	2	9
SÖ13	Kadın	1	12
SÖ14	Kadın	4	7
SÖ15	Kadın	2	8
SÖ16	Kadın	4	17
SÖ17	Kadın	2	16
SÖ18	Kadın	3	14
SÖ19	Erkek	2	11
SÖ20	Erkek	4	11

Tablo 1 incelendiğinde çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 12’sinin kadın 8’inin ise erkek olduğu görülmektedir. Bu öğretmenlerden 5’i 1. sınıf, 5’i 2. sınıf, 4’ü 3. sınıf, 6’sı 4. sınıf okutan öğretmenlerdir. Bu öğretmenlerin mesleki kıdemleri 7 ile 27 yıl arasında değişmektedir.

Veri Toplama Araçları

Covid-19 salgın sürecinin öğrenci davranışlarına, akademik becerilerine yansımalarıyla ilgili öğretmen görüşlerini ortaya koyabilmek için araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde araştırmacı, görüşme yapacağı katılımcılara soracağı soruları önceden hazırlar, görüşme esnasında ise katılımcılardan daha detaylı bilgi almak, onlara esneklik sağlamak amacıyla soruların tekrar düzenlenmesine ve tartışılmasına imkan verir (Ekiz,2009). Görüşme soruları oluşturulurken daha önce bu konuda yapılan araştırmalar incelenmiş ve 6 adet açık uçlu soru hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu iki uzmandan görüş alınarak tekrar düzenlenmiştir. Düzenlemeler sonucunda oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formunda ayrıca katılımcıların demografik bilgilerini ölçmek için de 3 soru sorulmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırma için geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu, Pozantı ilçe merkezinde bulunan iki ilkokulda görev yapmakta olan 20 sınıf öğretmeniyle iletişime geçilerek ve Word üzerinden hazırlanan formlar aracılığıyla yazılı olarak uygulanmıştır. Çalışmanın tamamen gönüllülük esasına dayandığı sınıf öğretmenlerine belirtilmiş, katılımcılardan sorulara samimi ve içten bir şekilde cevap vermeleri istenmiştir. Görüşme formunun paylaşılması ve formların katılımcılar tarafından doldurularak araştırmacıya teslim süreci iki hafta sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verilerinin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde birbirine benzeyen veriler, belirlenen kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilir ve okuyucunun anlayacağı şekilde düzenlenerek yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Katılımcıların verdikleri yanıtlar, araştırmacılar tarafından kodlanmıştır. Bu kodlar belirlenen tema ve kategorilerin altına yerleştirilmiştir. İlgili temalarda yer alan bulgular frekansları belirlenerek betimsel olarak sunulmuş, sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden yapılan doğrudan alıntılar ile desteklenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin doğrudan alıntılarına yer verirken analize girme sırasına göre birer sayı kodu verilmiştir. Örneğin S.Ö.1, birinci sırada analize giren sınıf öğretmenini ifade etmektedir.

Bulgular

Bu araştırmada, öğretmenlerin Covid-19 salgın sürecinin öğrencilerin akademik başarıları ve sosyal davranışlarına yansımalarına ilişkin öğretmen görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bölümde içerik analizi sonucunda öğrencilerin akademik başarıları ve sosyal davranışlarına yansımalarına ilişkin öğretmen görüşlerine ilişkin kodlar elde edilmiş ve kodlar temalar altında sunulmuştur.

Öğretmenlerin görüşleri salgın döneminde uzaktan eğitim, salgın döneminde uzaktan eğitimin genel avantajları ve sınırlılıkları, salgın döneminde uzaktan eğitimin kalıcılığı ve sürekliliği, salgın döneminde uzaktan eğitimin öğrencilerin akademik başarılarına yansımaları, uzaktan eğitimin öğrencilerin akademik başarısına etkileri, salgın döneminde uzaktan eğitimin öğrencilerin sosyal davranışlarına yansımaları, beceri kullanımına etkisi, kazandırılırken zorlanılan davranışlar, alınan önlemler, sosyal davranışların kazandırılmasında yaşadıkları sorunlar, aldıkları önlemler ve akademik başarı ve sosyal davranış arasındaki ilişki temaları altında sunulmuştur.

Öğretmenlerin salgın döneminde uzaktan eğitim teması altında verdikleri yanıtlardan elde edilen kodlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. *Salgın Döneminde Uzaktan Eğitim*

Salgın döneminde uzaktan eğitim	f
İnternet	6
Bilgisayar	4
Eba	3
Zoom	6
Canlı ders	4
Bağımlılık, Ekran Bağımlılığı	3
Teknoloji-Teknoloji kullanımı	3

Tablo 2 incelendiğinde salgın döneminde uzaktan eğitim temasında öğretmenlerden elde edilen kodlar sırayla internet (f:6), bilgisayar (f:4), Eba (f:3), Zoom (f:6), canlı ders (f:4), bağımlılık-ekran bağımlılığı (f:3),

teknoloji-teknoloji kullanımı (f:3) olarak belirlenmiştir. Bazı katılımcılar konuyla ilgili görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Eba, canlı ders, zoom” (S.Ö.4)

“Bilgisayar, internet, telefon, zoom” (S.Ö.7)

“Televizyon, bilgisayar ve bağımlılık” (S.Ö.2)

“Kontrolün çok iyi sağlanamaması, öğrencinin teknolojiyi daha fazla yaşamlarına girdirdiği, ekran bağımlılığı (S.Ö.11).”

Salgın döneminde uzaktan eğitimin avantajları ve sınırlılıkları temasında elde edilen kodlar Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Salgın Döneminde Uzaktan Eğitimin Avantaj ve Sınırlılıkları

Salgın Döneminde Uzaktan Eğitimin Avantaj ve Sınırlılıkları			
Avantajları	f	Sınırlılıkları	f
Öğrenciye ulaşabilme	10	Yüz yüze olmaması	9
Teknoloji destekli eğitim olması	2	İmkân kısıtlı olması-fırsat eşitsizliği	7

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin uzaktan eğitimi uygulamasının avantajlarına ilişkin kodlar öğrenciye ulaşabilme (f:10) ve teknoloji destekli eğitim olması (f:2) şeklindedir. Sınırlılıkları hakkındaki görüşleri incelendiğinde ise elde edilen kodlar, yüz yüze olmaması (f: 9) ve imkân kısıtlı olması-fırsat eşitsizliği (f: 7) şeklindedir. Sınıf öğretmenlerinden bazıları konuyla ilgili görüşlerini şu şekilde dillendirmiştir:

“Avantajları evde de olsak okuldan eğitimden geri kalmadık. Hep iletişim halindeydik derse katılamayanlar ile katılanlar arasında bir fark oluştu (S.Ö.3).”

“Okulda olmadığımız zamanlarda öğrenciyle buluşmayı sağlaması (S.Ö.17).”

“Hastalığın bulaşmasına yönelik koruması, teknolojinin eğitimdeki önemi avantajları, sınırlılıkları fırsat eşitliğinin olmaması (S.Ö.15).”

“Zaman mekan sıkıntısı olmadan eğitime ulaşılabilirlik, Yüz yüze etkileşimin olmayışı (S.Ö.7).”

“Avantajları eğitimin zaman ve mekâna bağımlılığını minimuma indirdi. Sınırlılığı ise yüz yüze olmaması (S. Ö.4).”

Salgın döneminde uzaktan eğitimin kalıcılığı ve sürekliliği temasında yer alan kodlar Tablo 4’te görülmektedir.

Tablo 4. *Salgın Döneminde Uzaktan Eğitimin Kalıcılığı ve Sürekliliği*

Uzaktan Eğitimin Kalıcılığı ve Sürekliliği	f
Zorunlu hallerde kullanılabilir	7
Kalıcı ve sürekli olmaz	3
Kalıcı ve sürekli olur	5

Tablo 4 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim uygulamasının kalıcılığı ve sürekliliği temasında, sıklık sırasına göre, zorunlu hallerde kullanılabilir (f:7), kalıcı ve sürekli olmaz (f:3), kalıcı ve sürekli olur (f:5) kodları yer almaktadır. Konuyla ilgili görüşlerini bazı öğretmenler aşağıdaki gibi belirtmişleridir:

“Zorunlu hallerde kullanılabilir normal şartlarda kullanılmamalıdır (S.Ö.2).”

“Yüz yüze eğitim yapılmadığı dönemlerde iyi bir internet alt yapısı olması şartıyla olabilir (S.Ö.6).”

“Bu uygulama mecburi olan tatillerde kesinlikle uygulanmalı (S.Ö.16).”

“Mecbur kalmadıkça bu uygulamayı kullanmak istemem. Ama EbaTv uzaktan eğitim sürekli olmalı (S.Ö.18).”

“Olağüstü durumlar için kullanılabilir fakat sınıf ortamı gibi başarılı olacağını düşünmüyorum (S.Ö.5).”

“Bence kalıcı olur. Bundan sonraki eğitim faaliyetlerinde sık sık karşılaşacağız (S. Ö.8).”

Uzaktan eğitim uygulamasının öğrencilerin akademik başarılarına yansımaları temasındaki kodlar Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. *Uzaktan Eğitimin Öğrencilerin Akademik Başarılarına Yansımaları*

Akademik Başarılarına Yansımaları	f
Aile ilgisi ve desteği alan öğrenciler başarılı oldular	7
Uzaktan eğitim akademik ve beceri gelişimi olumsuz etkiledi	7

Tablo 5 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimin akademik başarıya yansımalarına ilişkin aile ilgisi ve desteği alan öğrenciler

başarılı oldular (f:7) ve uzaktan eğitim akademik ve beceri gelişimi olumsuz etkiledi (f:7) kodları yer almaktadır. Öğretmenlerden bazıları bu konudaki görüşlerini aşağıdaki ifade etmişlerdir:

“Velinin desteği varsa başarının olduğunu düşünüyorum. Öğrencinin derse düzenli ve istekli katılması sonucunda da başarının arttığını gördüm (S.Ö.16).”

“Aile desteği olan istekli ve ilgili çocuk başarılı oldu. Diğerleri geriledi (S.Ö.3).”

“Öğrenciler için beceri gelişimi evde uygulanabilir etkinlikler bakımından faydalı oldu. İlgili ailelerin çocukları akademik yönden daha başarılı oldu. Diğerleri daha da geriledi (S.Ö.18).”

“Yüz yüze eğitime göre akademik başarı ve beceri gelişimi çok daha düşük (S.Ö.6).”

“Evde ailenin desteğini alıyorsa akademik başarıya ulaşabiliyor fakat beceri ve sosyal yönden öğrenci için çok olumsuz dönütler alınıyor (S.Ö.17).”

Öğretmenlerin aynı zamanda uzaktan eğitimin öğrencilerin akademik başarısına olumlu ve olumsuz etkilerine ilişkin görüşlerine ilişkin elde edilen bulgular uzaktan eğitimin akademik başarılarına etkileri teması altında Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Uzaktan Eğitimin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkileri

Uzaktan Eğitimin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkileri			
Olumlu Etkileri	f	Olumsuz Etkileri	f
Eğitimin devam etmesi	6	Teknoloji bağımlılığı	2
Derslere devam, aktif katılım	2	Verim alamama	5
		Alt yapı eksikliğinden katılamama	5

Tablo 6 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimin öğrencilerin akademik başarılarına olumlu etkilerini eğitimin devam etmesi (f:6) ve derslere devam, aktif katılım (f:2) olarak dile getirdikleri görülmektedir. Öğretmenler görüşlerini uzaktan eğitimin akademik başarılarına olumsuz etkilerini ise teknoloji bağımlılığı (f:2), verim alamama (f:5) ve alt yapı eksikliğinden katılamama (f:5) olarak ifade etmişlerdir. Öğretmenlerden bazıları bu konudaki görüşlerini aşağıdaki gibi dile getirmişlerdir:

“Eğitim öğretimden soğumalarının önüne geçildi. Yüz yüze eğitim kadar verimli olmadı (S.Ö.4).”

“Pandemi döneminde eğitimin devamlılığı yönünden olumlu, yüz yüze eğitime göre çok verimsiz oldu (S. Ö.6).”

“Olumlu-Eğitime ulaşımı zaman ve mekanı sınırlamaması Olumsuz-Teknoloji bağımlılığını artırdı (S.Ö.9).”

“Derslerden geri kalmasını engellemesi olumlu, sürekli ekran karşısında olması göz ve kas sağlığı açısından olumsuz etkilenmektedir (S.Ö.16).”

“Teknolojik alt yapıya sahip olan ailelerde olumlu, dar gelirli aileler için olumsuz oldu (S.Ö.8).”

“Derse istekli katılan öğrenci olumlu kazanımlar elde etti. Ama isteksiz olanlar derste bile olsa verim almadı (S.Ö.3).”

Öğretmenlere akademik başarı bağlamında yaşanan olumsuzlukları gidermek için ne gibi önlemler aldıkları sorulmuştur. Buna göre bu süreçte akademik başarı bağlamında yaşanan olumsuzlukları gidermek için geliştirdikleri önlemlerin aile ile iletişim kurmak (f:4), ödev verme (f:7), diğer uygulamalar üzerinden iletişim sağlama (f:6) ve öğrencilerin aktif katılımını sağlama (f:5) olduğunu ifade etmişlerdir. Bazı öğretmenler konuyla ilgili görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Aileler ile sürekli iletişim kurmaya çalıştım, anlamadıkları takıldıkları konu veya soruları tekrar ederek benzerlerini çözerek iyice anlamalarını sağlamaya çalıştım. Ek olarak linkler paylaştım (S.Ö.1).”

“Daha çok ev çalışması verdim. Katılım sağlanması için veli ve öğrencileri uyardım. Whatsaptan ödevleri kontrol ettim (S.Ö.6).”

“Etkinlik ve ödevleri yaptıktan sonra grupta paylaşıyordum. Canlı derste onlara söz veriyordum ve anlattırıyordum (S.Ö.7).”

“Whatsap üzerinden derste işlediklerimi canlı derse katılamayana yolladım. Eba üzerinden test ve ödev yükledim (S.Ö.11).”

“Dersleri sürekli tekrar ettim. Başka platformlardan çalışmalar gönderdim. Öğrencilerle görüşme sağladım (S.Ö.18).”

“Ailelerle iletişim halinde olup işbirliğiyle süreci yürüttük (S.Ö.9).”

Uzaktan eğitimin öğrencilerin becerilerine etkisi temasında yer alan kodlar Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Uzaktan Eğitimin Öğrencilerin Becerilerine Etkisi

Uzaktan Eğitimin Öğrencilerin Becerilerine Etkisi	f
Teknoloji kullanımı becerisi	13
Özdenetim, sorumluluk alma becerisi	2
İnternette araştırma, bilgiye ulaşma becerisi	3
İnternet ortamında iletişim kurma	5

Öğretmenler uzaktan eğitimin öğrencilerin teknoloji kullanım becerisine (f:13), özdenetim, sorumluluk alma becerisine (f:2), internette araştırma, bilgiye ulaşma becerisine (f: 3) internet ortamında iletişim kurmasına (f:5) yarar sağladığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden bazılarının görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Eğitim ve öğretimin her koşulda devam edeceğini öğrendikleri için internette anlamadıkları konu ve soruları araştırmayı öğrendiler. Teknolojiyi olumlu anlamda kullanma becerisi kazandılar (S.Ö.1).”

“Teknoloji kullanımını geliştirdi. Bilgiye ulaşmayı öğrendiler (S.Ö.3).”

“Öğrencilerin bireysel çalışma, tek başına bir şeyler yapabilme alışkanlığı kazanmasına vesile olmuştur (S.Ö.5).”

“Teknoloji kullanımı ve internette araştırma becerileri gelişti (S.Ö.7).”

“Bireysel olarak sorumluluk alma becerisi gelişti, süre uzun olmazsa teknoloji kullanımı olumlu yönde gelişmiştir (S.Ö.16).”

“Bilişim teknolojilerinin kullanımı hakkında farkındalık oluşturmuştur (S.Ö.19).”

Öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulaması sürecinde kazandırılmasında zorlanılan davranışlara ilişkin elde edilen kodlar Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Kazandırılırken Zorlanılan Davranışlar

Kazandırılırken Zorlanılan Davranışlar	f
Kurallara uyma davranışı	9
Derse katılım, motivasyonu sağlama	5
Beceri, uygulama alanı	4

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulaması sürecinde, öğrencilerin hangi tür davranışlarının kazandırılmasında daha çok zorlandığı hakkındaki görüşlerine ait kodların kurallara uyma davranışı (f:9), derse katılım, motivasyonu sağlama (f:5), beceri, uygulama alanı (f:4) olduğu görülmektedir. Bazı öğretmenler bu konudaki görüşlerini aşağıdaki şekilde dillendirmişlerdir:

“Yerine oturma, söz almadan konuşma, kamerayı kapatma (S.Ö.2) .”

“Dinleme, ödev, sorumluluk yerine getirme, bağımsız hareket etme davranışları (S.Ö.3) .”

“Kurallara uyma ve uygulama konusunda sıkıntılar yaşadım (S.Ö.12) .”

“Sınıf ortamını sağlamak kuralları uygulamak zorladı (S.Ö.14) .”

“Disiplinin sağlanamaması, ders ortamına uyum sağlama davranışı kazandırmakta zorlandım (S.Ö.16) .”

“Söz alma, sırasıyla konuşma, konsantre olma yönünden davranışları kazandırmak zorladı (S.Ö.17) .”

“Derse adapte olmalarını sağlamak, diğer arkadaşlarını dinlemelerini sağlamak zorladı (S.Ö.18) .”

“Uygulamaya dayalı kazanımların verilmesinde zorlandım (S.Ö.19) .”

Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimde davranış gelişimindeki yaşanan zorluklara yönelik aldıkları önlemlere ilişkin kodlar; aile ile iletişim ve işbirliği kurma (f:11), uyarı, hatırlatma (f:4), oyunlar oynatma (f:3) şeklindedir. Öğretmenlerden bazıları bu konudaki görüşlerini şu şekilde dile getirmişlerdir:

“Aileleri uyardım. Öğrencilerle konuştum (S.Ö.2) .”

“Uyarı vererek, Veli görüşmeleri ile (S.Ö.3) .”

“ Ailelerden daha çok yardım istedim (S.Ö.6) .”

“ Etkinlikler ve oyunlar ile davranışların kazanılmasını sağlamaya çalıştım (S.Ö.12) .”

“Sürekli uyarılarla (S.Ö.13) .”

“Kuralları hatırlatıp, küçük ödül dönütleri vererek, aferin alkış gibi (S.Ö.17) .”

“Sürekli uyararak. Velilere bilgi mesajları atarak üstesinden gelmeye çalıştım (S.Ö.18) .”

“Veli ile işbirliği yaparak bu sorunu gidermeye çalıştım (S.Ö.19) .”

“Canlı derste oynatılabilecek oyunlarla (S.Ö.20) .”

Öğretmenlerin sosyal davranışların kazandırılmasında yaşadıkları sorunlara ilişkin temalar Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9. Sosyal Davranışların Kazandırılmasında Yaşanan Sorunlar

Sosyal Davranışların Kazandırılmasında Yaşanan Sorunlar	f
İletişim kurmak	4
Birlikte hareket etmek	2
Sosyalleşmek	3
Paylaşma, yardımlaşma	2

Tablo 9 incelendiğinde öğretmenlerin sosyal davranışların kazandırılmasında yaşadıkları sorunlar temasında yar alan kodların iletişim kurmak (f:4), birlikte hareket etmek (f:2), sosyalleşmek (f:3), paylaşma, yardımlaşma (f:2) olduğu görülmüştür. Bazı öğretmenler görüşlerini aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir:

“Uzaktan olunca hâkimiyet sağlanamıyor. Çocuklar arkadaşlarıyla iletişim kuramıyorlar (S.Ö.2).”

“Birlikte hareket etme konusunda sorunlar yaşadık. Birisine soru sorduğumda diğerleri cevaplıyor, dinlemiyorlardı (S.Ö.5).”

“Paylaşma, yardımlaşma gibi sosyal davranış sorunları yaşadık (S.Ö.7).”

“Sosyalleşecekleri bir ortam olmadığı için sosyal davranışlar kazandırılmadı (S.Ö.14).”

“İletişim kurma, Sorumluluk duygusu (S.Ö.15).”

“Yüz yüze eğitimde olduğu gibi göz teması kurarak iletişim kurmak (S.Ö.16).”

Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimde sosyal davranışların gelişimindeki yaşanan sorunlara yönelik aldıkları önlemlere ilişkin kodlar oyun oynatarak (f:5), aile desteği alarak (f:4), öğrencileri sohbet ettirme, konuşturma (f:5) şeklindedir. Öğretmenlerden bazıları görüşlerini aşağıdaki gibi dile getirmişlerdir:

“Çocukları sınırlı da olsa sohbet ettirmeye çalışarak aşmaya çalıştım (S.Ö.2).”

“Oyun oynatarak gelmeye çalıştım (S.Ö.3).”

“Oyunlar oynattım. Okudukları kitapları birbirlerine anlatmalarını sağladım. Derslerde benim kontrolümde sohbet etmelerini sağladım (S.Ö.6).”

“Ailelerden yardım alarak. Bu davranışları geliştirmek için hikayeler ve videolar gibi kaynaklardan yararlandım (S.Ö.7).”

“Ailelerden yardım alarak (S.Ö.9).”

“ Grup oyunları, takım çalışmaları yaparak (S.Ö.12) .”

“ Ara ara ders öncesi birbirleriyle sohbet etmelerini istedim (S.Ö.13) .”

“Çocukları dersin son 5 dakikasında oyun oynatarak, konuşmasına kendini ifade etmesine izin vererek iletişimi güçlendirmeye çalıştım (S.Ö.14) .”

Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde akademik başarı ve sosyal davranış arasındaki ilişki teması altında elde edilen kodlar Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Akademik Başarı ve Sosyal Davranışlar Arasındaki İlişki

Akademik Başarı ve Sosyal Davranışlar Arasındaki İlişki	f
Akademik başarı gösterenlerde sosyal davranış gelişti	10
Bu süreçte akademik başarı arttı sosyal davranış geriledi	4

Tablo 10 incelendiğinde uzaktan eğitim sürecinde, akademik başarı gösterme/göstermeme ile sosyal davranış kazanma/ kazanamama arasında ilişki gözlemledikleri hakkındaki görüşleri akademik başarı gösterenlerde sosyal davranış gelişti (f:10), bu süreçte akademik başarı arttı sosyal davranış geriledi (f:4) şeklindedir. Bazı katılımcıların konuyla ilgili görüşleri şöyledir:

“Evet sorumluluklarının farkında olan ve düzenli çalışma becerisi gösteren ve aile ilgisi gören bireylerin akademik başarısı yükselmiştir (S.Ö.1) .”

“Evet gözlemladim. Akademik başarı arttıkça sosyal davranışlarda da olumlu yönde gelişmeler yaşandı (S.Ö.5) .”

“Akademik başarı seviyesi azaldıkça sosyal davranış kazanma da azalmaktadır (S.Ö.7) .”

“Akademik başarı seviyesi azaldıkça sosyal davranış azalmakta (S.Ö.9).”

“ Akademik başarının artması sosyal davranış kazandıracağı anlamına gelmiyor (S.Ö.16).”

“Evet. Genel olarak akademik başarı ile sosyal davranış kazanma doğru orantılı oldu. Sosyal olan öğrenci akademik başarı da gösteriyor (S.Ö.18).”

“Evet. Sosyal davranış sorunları olanın akademik başarısı da düşük (S.Ö.19).”

Tartışma ve Sonuç

Covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitimin öğrencilerin akademik başarıları ve sosyal davranışlarına yansımalarına ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlendiği bu çalışmada öğretmenlerin genel olarak uzaktan eğitim kavramına internet, bilgisayar, eba, zoom, canlı ders, bağımlılık-ekran bağımlılığı, teknoloji-teknoloji kullanımı olarak yanıt verdikleri belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamasının genel avantajlarını öğrenciye ulaşabilme ve teknoloji destekli eğitim olması; sınırlılıklarını ise yüz yüze olmaması, imkân kısıtlı olması-fırsat eşitsizliği olarak belirttikleri ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmenleri açısından Eba, Zoom gibi çevrimiçi uygulamaları kullanarak farklı mekânlarda bulunan öğrencilerle eğitimi devam ettirme, veli iletişim-işbirliğini çevrimiçi olarak gerçekleştirme gibi birçok avantaj sağlamıştır. Benzer şekilde, salgında öğretmenlerin eğitim öğretim uygulamalarında teknolojiyi kullanmaya ilişkin tutumlarının olumlu yönde değiştiği sonucuna varılmıştır (Bakioğlu ve Çevik, 2020).

Bazı sınıf öğretmenleri ise Covid-19 salgın sürecinin bazı öğrencilerde fırsat eşitsizliğine yol açtığı düşüncesindedir. Bu düşüncenin kaynağı ise; teknik araç-gereç eksikliği, imkânsızlıklar, internet altyapısının eksik olması, velilerin ilgisizliği, ailelerin sosyoekonomik durumlarının çok düşük olması, kalabalık ailelerde öğrencilerin derslere katılım sağlama konusunda yaşanan zorluklar gibi nedenlere dayandırıldığı söylenebilir. Uzaktan eğitimde, sosyo-ekonomik durumu düşük olan ailelerin çocukları için yeterli çalışmalar yapılmazsa mevcut fırsat eşitsizliğinin daha da artacağı yönünde yapılan araştırmalar bulunmakta, salgın sürecinin getirdiği fırsatların yanında oluşturduğu birçok sorunu da gözler önüne sermektedir (Alpoga ve Oduncu-Alpoga, 2020; Sönmez, Yıldırım ve Çetinkaya, 2020).

Uzaktan eğitimde kurallara uyma, söz almadan konuşma, motivasyonu sağlama beceri gelişimi yönünden zorluklar yaşandığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin bu sorunları uyarılarda bulunma, kuralları hatırlatma, oyun oynatma, öğrenciyi sohbet ettirme aile ile iletişim kurma yöntemlerini kullanarak önlem aldıkları tespit edilmiştir. Uzun ve Keleş (2010:580) yüksek motivasyonun akademik başarıyı, performansı ve katılımı artırıldığını ifade etmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimin öğrencilerin akademik başarısına olumlu etkileri hakkındaki görüşleri eğitimin devam etmesi, derslere devam, aktif katılım olarak bulunmuştur. Olumsuz etkileri ise teknoloji bağımlılığı, verim alamama, alt yapı eksikliğinden katılamama olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları diğer olumsuzluklar; telefon ve bilgisayar kullanım sürelerinin artması, yüz yüze eğitim yapılamadığından dolayı öğrencilerde sosyalleşme yaşantılarının kısıtlı olması ve öğrenciyi tanıma takip, kontrol edip dönüt alınamaması olmuştur. Genel olarak uzaktan eğitimin getirdiği sınırlılıklar olarak gösterilebilen bu becerilerin elde edilememiş olması, paydaşların yüz yüze eğitimin kazanımlarını bir kez daha fark etmelerini sağlamıştır (Ekici, 2003; Yurtbakan ve Akyıldız, 2020).

Araştırma sonuçlarına göre uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimin bir alternatifi olmaması gerektiği, zorunluluk olmadıkça uzaktan eğitimin tercih edilmemesi gerektiği belirlenmiştir. Uzaktan eğitimin zorunlu haller dışında daha çok yüz yüze eğitim faaliyetleriyle birlikte yürütüldüğü takdirde kalıcı olacağı tespit edilmiştir. Düzakın ve Yalçınkaya (2008) uzaktan eğitimin, geleneksel örgün eğitim sistemine rakip olarak görülmemesi vurgusunda bulunarak, eğitim faaliyetlerinde alınan verimi daha üst düzeylere çıkarma adına uygulanabilir görmektedir. Bu kapsamda eğitim programlarının yaşanan dijital dönüşümler sonucunda tekrar gözden geçirilmesinde yarar olacaktır (Koç, 2021).

Araştırmada ulaşılan sonuçlar değerlendirildiğinde, Covid-19 salgın süreciyle birlikte kullanılmaya başlanan uzaktan eğitime karşı sınıf öğretmenlerinin genel olarak olumsuz görüş belirttikleri görülmektedir. Öğretmenlerin canlı derslerde öğrencilerde, birlikte hareket etme, sınıf kurallarını uyum sağlama, öğrenciler ile iletişim kurma, öğrencilerin derse aktif katılımlarını sağlama, söz almadan konuşma konularında zorluk çektikleri belirlenmiştir.

Sonuç olarak, Covid-19 salgın sürecinin seyrine bağlı olarak uzaktan eğitim modelinin tekrar uygulanması olasılığına karşı öğretmen ve öğrencilere teknolojiyi daha etkili ve süreçte daha işveruk kullanabilmeleri için eğitimler verilmelidir.

Kaynakça

- Akkök, F. (1999). *İlköğretimde sosyal becerilerin geliştirilmesi (öğretmen el kitabı)*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Akmansoy, V. (2012). Kaos teorisi ve eğitime yansımaları. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Alpoga, H.,ve Oduncu Alpoga, D. (2020). Koronavirüs salgınının sosyoekonomik sonuçları. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 99-144.
- Bakioğlu, B., ve Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129.
- Birleşmiş Milletler (2020). Covid-19 Response. Erişim adresi: <https://www.un.org/en/un-coronavirus-communications-team/united-nations-working-mitigate-covid-19-impact-children> adresinden 13.12.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Çakın, M. ve Külekçi-Akyavuz E. (2021). Covid-19 süreci ve eğitime yansımaları: öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 2020.
- Düzakın, E. ve Yalçınkaya, S. (2008). Web tabanlı uzaktan eğitim sistemi ve Çukurova Üniversitesi öğretim elemanlarının yatkınlıkları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 225-244.
- Ekici, G. (2003). Uzaktan eğitim ortamlarının seçiminde öğrencilerin öğrenme stillerinin önemi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 48-55.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Koç, S.E. (2021). İlkokul öğretim programlarının covid-19 sonrası yaygınlaşan uzaktan eğitime uygunluğunun incelenmesi. *International Anatolia Academic Online Journal / Sosyal Bilimler Dergisi*,7,1.
- Metin M.,Gürbey S. ve Çevik A.(2021). Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik öğretmen görüşleri. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 66 – 89.
- Sarıer Y.(2016). Türkiye’de öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörler: Bir meta-analiz çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. DOI:10.16986/HUJE.2016015868
- Sorias, O. (1986). Sosyal beceriler ve değerlendirme yöntemleri. *Psikoloji Dergisi*, 5(20), 25-29.

- Sönmez, M., Yıldırım, K. ve Çetinkaya, F. Ç. (2020). Yeni tip Koronavirüs (SARS-CoV2) salgınına bağlı uzaktan eğitim sürecinin sınıf öğretmenlerinin görüşleriyle değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15(6), 855-875.
- Tarlakazan, E. ve Tarlakazan, B. (2021). COVID-19 pandemi sürecinin öğrenci davranışları üzerine etkisi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 52-64.
- Uzun, N. ve Keleş, Ö. (2010). Fen öğrenmeye yönelik motivasyonun bazı demografik özelliklere göre değerlendirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 561-584.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yukay-Yüksel, M. (2009). Okul sosyal davranış ölçeklerinin (OSDÖ) Türkçeye uyarlanması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(3), 160-165.
- Yurtbakan, E., ve Akyıldız, S. (2020). Sınıf öğretmenleri, ilkokul öğrencileri ve ebeveynlerin Covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetleri hakkındaki görüşleri. *Turkish Studies*, 15(6), 949-977.